

Skríning rakoviny krčka maternice

DÔLEŽITÉ INFORMÁCIE

RAKOVINU KRČKA MATERNICE ročne diagnostikujú asi 600 ženám, úmrtnosť za rok je približne 200 žien. To znamená, že zhruba každý druhý deň zomrie jedna pacientka na rakovinu krčka maternice. Ide o časté, závažné, ale ľahko diagnostikovateľné a v skorom štádiu efektívne liečiteľné ochorenie. **Rakovina krčka maternice je jedným z mála ochorení vhodných na sekundárnu prevenciu- skríning.** Viac info TU:

<https://www.noisk.sk/files/2020/2020-02-05-rakovina-krcka-maternice-skrining-final-web.pdf>

Čo je to skríning rakoviny krčka maternice?

Je to plošný organizovaný program žien za účelom včasného záchytu rakoviny krčka maternice v predrakovinových štádiách alebo včasných štádiách rakoviny krčka maternice, **kedy je toto ochorenie dobre liečiteľné až vyliečiteľné.**

Aký má skríning význam?

Skríning predchádza zbytočným úmrtiam, keďže rakovina krčka maternice je ochorenie, ktoré sa vyvíja pomaly, pri pravidelných kontrolách sa dá zachytiť včas a dá sa veľmi úspešne liečiť.

Prečo by sa každá žena od 23 rokov mala zúčastniť skríningu?

Lebo Vám to môže zachrániť život. Rakovina krčka maternice je presne takou chorobou, kde je dlhé obdobie medzi vznikom predrakovinových zmien, ktoré sa už dajú nájsť, ale ešte nie sú také, že by mala žena vážne problémy. V období pred samotným vznikom rakoviny vedia gynekológovia identifikovať ženu, ktorá je v riziku: musí byť sledovaná, a ak sa jej stav zhoršuje, podstúpi liečbu. **Vo väčšine prípadov možno rakovine krčka maternice zabrániť včasnou detekciou a liečbou abnormálnych bunkových zmien, ktoré sa vyskytujú na krčku maternice roky predtým, ako sa vyvinie rakovina krčka maternice.** Až keď sa zmeny stanú závažné, vzniká rakovina.

Ako prebieha celoplošný skríningový program na Slovensku?

Každá žena nad 23 rokov by mala raz ročne 2 roky po sebe v rámci gynekologického vyšetrenia absolvovať cytologické vyšetrenie krčka maternice. Ak je cytológia v poriadku, nasledujúce cytologické vyšetrenia by sa mali konať v 3-ročných intervaloch. Cytologické vyšetrenie, tzv. **Pap test**

ktorým sa celoplošný skrining robí, dokáže zachytiť a diagnostikovať a tým aj vyliečiť aj tzv. **predrakovinové stavy**. Výsledkom je výrazný pokles prípadov rakoviny krčka maternice. **Ak žena na takéto vyšetrenie dlhodobo nechodí, dostane z poisťovne pozvánku na skrining.**

Aký test sa pri celoplošnom skriningu používa a prečo?

Požiadavky na skriningový test sú: **presnosť, neinvazívnosť, akceptácia cieľovou populáciou, celková a finančná dostupnosť testu.**

Všetky tieto požiadavky spĺňa tzv. PAP test. Je to metóda na vyhľadávanie predrakovinových štádií a rakoviny krčka maternice formou cytologického steru. **Je zaužívanou, v Európe aj vo svete osvedčenou skriningovou metódou.** Pri časovej frekvencii testovania dva roky po sebe a následne každý tretí rok (**1-1-3**) je veľká pravdepodobnosť včasného záchytu rakoviny krčka maternice alebo predrakovinového štádia.

Čo ma čaká počas vyšetrenia?

Počas vyšetrenia **gynekológ** použije kefkou, ktorou **odoberie ster z povrchových buniek krčka maternice**. Bunky sa natrú na podložné sklíčko a v laboratóriu sa vyšetria. V cytologickom laboratóriu vyšetria zmeny buniek typické pre predrakovinové a rakovinové zmeny. Ak je výsledok v poriadku, ďalšie vyšetrenie nasleduje ďalší rok a potom až každé 3 roky. Ak výsledok v poriadku nie je, tak žena podstúpi ďalšie vyšetrenie.

(viac info TU <https://www.noisk.sk/files/2020/2020-02-05-rakovina-krcka-maternice-skrining-final-web.pdf>)

Aký je rozdiel medzi PAP testom, LBC testom a HPV testom?

Pap test je to **metóda cytologického vyšetrenia (tzv. konvenčná cytológia)** na vyhľadávanie predrakovinových štádií a rakoviny krčka maternice formou cytologického steru. Vyhľadá akékoľvek abnormálne alebo predrakovinové zmeny v bunkách krčka maternice.

Možnosťou cytologického vyšetrenia je aj **cytológia typu LBC** (z angl. liquid-based – metóda, pri ktorej sa pracuje s tekutým médiom). **Princíp je podobný ako pri klasickej (konvenčnej) cytológii:** odber buniek z krčka maternice sa robí kefkou a tento ster sa dáva do tekutiny. Hlavnou výhodou tejto metódy je, že sa ňou dá vyšetriť súčasne aj prítomnosť vírusu, čiže dokázať, či je prítomné DNA alebo RNA ľudského papilomavírusu. Táto cytológia sa preto stala populárnejšou, hoci žena môže byť dobre manažovaná aj vtedy, keď podstúpi konvenčnú cytológiu.

Ďalším skriningovým testom na detekciu krčka maternice je **HPV test**. **Je to doplnkový test v prípade abnormálnych cytologických nálezov. Používa sa na zachytenie infekcie vírusom, ktorý je hlavným**

faktorom vyvolávajúcou rakovinu krčka maternice. **Infekcia vírusom HPV nemusí ešte znamenať, že sú prítomné patologické zmeny na bunkách krčka maternice.**

S týmto typom infekcie sa stretne prakticky každá žena v pohlavne aktívnom veku, ale imunitný systém sa s tým vo väčšine prípadov vie vysporiadať sám.

Prečo sa pri organizovanom, pozývacom skríningu používa menej moderný PAP test?

PAP test, teda vyšetrenie konvenčnou cytológiou, sa ako vyšetrovacia metóda organizovaného skríningu používa, lebo:

- ✓ je odporúčaná WHO
- ✓ zohľadňuje ekonomické možnosti štátu, súčasnú organizáciu zdravotníctva a východiskový stav.
- ✓ už 40 rokov je potvrdená účinnosť organizovaného cytologického skríningu

V prípade takéhoto postupu, teda vyšetrenia krčka maternice konvenčnou cytológiou, sa HPV vyšetrenie používa až následne, ak sa zistia patologické zmeny v oblasti krčka maternice.

Je očkovanie proti HPV infekcii potrebné?

Očkovanie je veľmi účinná forma primárnej prevencie proti HPV infekcii. **Rakovina krčka maternice je jedným z mála zhubných ochorení**, pri ktorej je známy bezprostredný vyvolávateľ a dá sa proti nej efektívne chrániť. **Vakcináciou proti HPV sa môžu najmä mladé ženy veľmi účinne chrániť proti rakovine krčka maternice.**

Čo ak som očkovaná proti HPV? Musím sa zúčastniť skríningu?

Áno, lebo očkovanie nemá 100 %-nú účinnosť.

PAP test vs HPV test- dôležité informácie

- HPV test vykazuje vyššiu senzitivitu prekanceróz ako cytologické, **ALE** pravidelné cytologické vyšetrenie **PAP** testom v časom intervale **1 rok-1 rok -3 roky** sa po čase vyrovná, teda ak sa žena pravidelne zúčastňuje skríningového vyšetrenia **je záchyt prekancerózy oboma metódami porovnateľný**
- Cytologické vyšetrenie – **ak je robené v pravidelných odporúčaných intervaloch 1-1-3** zachytí patologické zmeny na krčku, **senzitivita stúpa aj u cytológie**

- Cytologické vyšetrenie má vyššie riziko falošne negatívnych nálezov, **ALE** HPV test má vyššie riziko falošne pozitívnych nálezov, čo môže viesť k vyššiemu počtu následných vyšetrení (s ohľadom na vyššiu senzitivitu testu) – vrátane kolposkopie (zvýšené požiadavky na zdravotný systém, psychická aj fyzická záťaž vyšetrovanej ženy, možný zvýšený počet operácií ...)
- Súčasný stav poznania je iba jeden z parametrov, ktorý sa berie do úvahy pri výbere skrínigovej metodiky pri celoplošnom testovaní. Aj na Slovensku, tak ako v iných krajiách je potrebné zobrať do úvahy špecifické aktuálne možnosti. U nás nie je v súčasnosti dostatočný počet špecialistov-kolposkopistov, súčasne je tiež nutné **finančné porovnanie testov** (cost-benefit) **PAP test vs HPV** (niekoľkonásobne vyššia cena HPV testu)
- **Vznik ochorenia má závislosť aj od veku** – 40-ročná žena má nižšiu pravdepodobnosť HPV infekcie ako 28-ročná žena, preto je potrebné rozlišovať kedy a komu sa má aké vyšetrenie spraviť.